

**sosialurin**

telf. 14720 . 11820

box 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: Føroya Javnaðarflokkur

Fyrstakstjóri: Tórfinn Smith

Bláðstjóri: Vilhelm Johannesen (ábyrgd)

Bláðmenn: Høgni Djurhuus

Jóhann Mortensen

Jan Müller

Lýsingar: Arne Thomsen

Uppseting: Sosialurin

Prent: Dimmalætting

**Broytingin**

KOMIN inn í ársins fjórða mánaða ber til at gera sammeting um búskaparligu gongdina í høvuðsvinnu okkara, og tá serliga hugsa vit um ta fiskimongd, sum kemur upp á land til víðari víðgerð í Føroyum. Her siggja vit klárliga eina munandi framgongd í nøgd av tonsum, sum fyrstu trýggjar mánaðarnar í 1979 er 14% meira enn í fyrstu trimum mánaðunum í 1978. Hetta átti at givið okkum so mikið til umhugsanar, serliga tí at hetta man vera týðuligur peikifingur um, hvussu tað fer at vera framyvir í metingum av ílegg-ingartørvi.

HÓAST VETURIN hevur vognast serliga illa til veðurs eru tonsini av fiski, sum upp eru komin, økt úr 21.000 í januar kvartal 1978 til 23.000 í januar kvartal 1979. Og hóast illa hevur borið til hjá teimum smærru fiskiførnum hevur henda gongdin víst seg í øking og er hetta av tí, at vit hava fingið nakað av størri veiðiførnum, sum landa til tey stórra flakavirkini og tað eru hesi, sum hava víst ta stóru framgongdina, meðan nøkur av teimum smærri virkjnum hava havt eina afturgongd.

HERAFTRAT visur gongdin eisini, at vit hava fingið minni av teimum vanligu fiskasløgnum sum hýsu og toski, meðan tonsatalið av upsa er munandi økt. Hetta sigur okkum eisini, at krøvini til ráfiskagrunnin eru munandi økt.

SAMANUMTIKIÐ kann sigast, at neyðugt verður í komandi tíðum at bota um havnaviðurskiptini á teimum plássum, har ikki er møguligt at brúka tey stórra fiskiførini, tey, sum vísa seg at geva virkjnum eina meira javna ráfiskanøgd, tí tað eru plássini við góðum havnaviðurskiptum, sum at siga alla tíðina hava fisk.

FØROYAR gerast landið sum meira og meira ger seg út til at tilvirka fiskin, áðrenn hann verður útfluttur, virðisøkingin fer fram í landinum. Av somu orsök er prisspurningurin alla tíðina í broyting og nógv kemur at liggja á teimum, sum skulu selja, at finna okkum teir røttu marknaðirnar við teimum røttu prísnum.

MEN tað er týðuligt, at komandi tíðir krevja stórar iløgur í virkir og samfelagsstyrkjandi endamáli.

**EIN BLINDTARMUR 100.000 — TAKK**

Í royndum teirra at savna viðhaldsfólk velja høgá-kreftirnar eina støðu, ið fyrst av øllum er lættisoppakend og viðgongd út um øll mörk. Einabest kemur hetta til sjóndar í málógnum fólká- og sambandsflokksins. Dimmalætting skulu vit bert taka sum ein viðfánig á hesum sinni. Sambandsflokkin stýrður av einum blaðstjóra, ið eftir øllum at døma er Føroya fyrsti serfóringur í ill-natni og útpilling, er leiddur út í eina politiska oyðu, har allir møguleikar fyri einum meningsfyltum orðaskifti eru upp-turkaðir.

Eitt sindur øðrvísi er stóðan, tá talan er um fólkafloksmálgaðnið og almenna talsmann fólkaflokksins, Dagblaðsblaðstjórann.

Flestu okkara hava hoyrt um, at persónar kunnu vera skizofrenir. (Sbrt. orðabókini er skizofreni = afstumpet følelseliv, vrangforestillingar, motorisk uro eller stivnen, muskelspændinger). Persónar, sum liða av tí sál-arligu sjúku, ið skizofreni

er, fáa víðgerð hjá sálárlæknum. Men tá talan er um heilar politiskar flokkar, ber hetta tverri ikki til. Annars hevði Hin feroyski fólkaflokkurin, radikalt sjálvstýri, verið ein sjálvsgadur klientur hjá sálárfóringum.

Fólkaflokkurin velur til aðra sjóðna at vera við í einum samarbeiði, ið er grundað á sínámillum stuðli millum frægastu politisku kreftirnar í landinum. Fólkaflokkurin velur at vera við í tí politiska samarbeiðinum, ið til endamáls hevur at tryggja øllum landsins borgarum góð, trygg og rættvís kor, og flokkurin hevur valt at vera við í tí arbeiði, sum framhaldandi skal bota og økja um sosialu trygðina í samfelagnum.

Samstundis, sum fólkaflokkurin velur hesa politisku kós, velur hann sær ein almennan talsmann. Eg mundi nær sagt propagandaministara, sum til livsuppgávu hevur sett sær at bróta niður og sora sundur allar teir sigrar og øll tey mál, sum arbeiðandi fólk við tógvið stríð hevur vunnið. Allar sosialar skipanir skulu burtur, fakfelagsrørslan skal beinast av veginum. Allar felagsskapir, sum hava til endamáls at stuðla tí vinnandi fólknum, hatar hann sum pestina. Og øll tey, sum ikki taka undir við honum, skulu beinast av veginum. Hverji vápn hesin almenni talsmaður kann fáa seg at nýta, kunnu vit m.a. lesa um í dómsprotokollini.

Sum eitt dømi um, hvørja hugsan og hvørja framtíðarætlan fólkaflokksmaðurin hevur við feroyska samfelagnum kunnu vit taka oddagrein Dagblaðsins 30. mars. Fyri at ongin ivi skal vera um dygdina í oddagreinini hevur fólkafloksblaðstjórinn mikið hóskað navn-givið hana 0.0.

Oddagreinin víðger fólkaflokkskompleksið, loysing contra samband. Sagt verður millum annað, at vit hava tvinnar kostir í at velja, um vit skulu gera okkum meira óheft av danska studninginum til Føroyar ið er 300 m.o. kr.

»Annar er, at vit avgera at taka á okkum sjálvi at gjalda tær 300 m.o. kr. meiri í skati og tolli, sum danir nú gjalda. Hin er at vit liberalise okkara almenna rakstur, so at hin einstaki við sjálvvali sleppur at njóta almennar tænastrur í sama mun, sum hann vil gjalda fyri hesar tænastrur.»

Umsett til gerandismál sigur fólkafloksblaðstjórinn, at sjálvstýri skulu vit fyrri ein og hvønn prís hava. 300 m.o. kr. metir hann, at hetta kostar. Tá hann ræðist øðrini skatt og toll, mælir hann í staðin til, at vit avtaka allar nógaldandi sosialar

skipanir, og istaðin seta á stovn eina skipan, har tann ein-taki sjálvur skal gjalda tær veitingar, honum tørvar. Sjúklingurin skal gjalda sina egnu sjúkrahúsviðgerð, iløgur, rentur og avdrátt av sjúkrahúsinum. Tey gomlu og brekaðu skulu sjálvi gjalda fyrri ellis- og røktarheimini. Einkjan skal gjalda einkjupensiónina. Tann avlamni avlamispensiónina osfr. Tað verður ikki torført at ímynda sær, hvussu skipan Dagblaðsins fer at hilstast. Tey stakríku og vælfyrkomnu í samfelagnum verða tey, sum hava bestu ráðini at keypa sær sosialar veitingar, meðan hini mongu, sum hava havt nóg mikið við at klára gerandisdagin, eisini nú, tá talan verður um sjúkrahúsviðgerð og sjúkrarøkt, verða sett á ytstu brik.

Mong eru tey samfelag á klótu okkara, sum liva undir tí Breckmannsku sosialskipanini og feroysingar hava eisini livað undir henni.

Men at hon skal vera politisk fyrmynd hjá einum av størstu politiskum flokknum í 1979, er enn eitt tekin um, hvussu kaldir teir politisku vindarnir eru í løtuni.

PEYOTL

**Vegna avmarkað pláss í blaðnum, kunnu vit ikki taka við lesarabrøv, sum eisini eru send øðrum blaðum.**

**HELENA SAMUELSEN OG INSTITUTIÓNIRNAR**

Í greinini hjá Helenu SamuelSEN í Dagblaðnum 4. apríl hefti eg meg við hesi orðini:

»Meðan veggustova og barnagarður altið mugu vera eitt tilboð, sum fólk mugu kunna velja, um tey gera nýtslu av ella ikki, so ræður eingin av okkum fyri, um ella nær vit verða so sjúk og læst, at vit hava sjúkrahús ella røktarheimssongina fyri neyðini.

Tí skuldu tey, sum ynskta at gera nýtslu av tilboðnum um barnainstitutióinir, góðir meir fyrri seg, meðan tær neyðugu institutióinir í einumhvørjum framkomnum samfelag skuldi verið ein sjálvsgadur rættur hjá teimum, sum komu soleiðis fyrri í livinum, at tey verða bundin til serliga

hjálp frá øðrum menniskjum.»

Við øðrum orðum, sjúk og óhjálpin kunnu vit øll bliva og ráða ikki fyrri tí sjálvi. Men vit velja at fáa børn, og skulu vit fylgja tankagongdini hjá Helenu víðari, má kravið vera, at bara tey sum hava ráð og umstøður til at passa síni børn sjálvi ella gjalda meginpartin ella alt tað, tað kostar at fáa tey ansað á veggustovu og barnagarði, skulu hava rætt at eiga børn. Um tøluni hjá Inga Mohr í Dagblaðnum herfyri eru røtt, kostar tað tilsamans árliga 20.000—30.000 pr. barn.

Og tað vil aftur siga, at vit mugu seta spurnar-tekin við, um tað skal vera ein mannarættur — ella kvinnurættur — at eiga

børn, skal tað vera soleiðis, at tað skal vera ein framtíðarættur, sum bert er lutaður teimum sum eru væl fyrri peningaliga. Konsekvensirnir av hesum tanka eru ikki dæmligir, tá kunnu vit ikki við nøkrum rætti tosa um frian abort, men alment stýrdan abort, um onkur skuldi komið illa fyrri og blivið við barn í úrtíð.

At døma eftir blaðskrivning í Føroyum fer onkur tá at koma í tvinnar, tí tað eru tey somu sum eru ímóti barnainstitutiónum sum eisini eru ímóti lagaligari fosturtøku og upplýsing um fyrribyrgjandi evni.

Fítt annað, ein kemur at hugsa um við at lesa greinina hjá Helenu er, at hennara sjónarmið eru

dømi um, hvussu væl tað eydnast at privatisera problem, sum hoyra familjuni til. Ein flokklur er, at »familjan er minsta samfelags eind, ið samansett av fleiri ber alt samfelagið». Og í nógvum førum verður familjupolitikkur stýrdur soleiðis, at fólk velja tann samlivsform, sum loysir seg best. Tað kann gerast við skattapolitikki, bústaðarpolitikki og lóggávu um rættarstøðuna hjá foreldrum/børnum o.m.a.

Men í øðrum førum vantar ein familjupolitikkur, og har er tað lættasta at siga, at hasi problemini eru ikki almenn, men privat, hatta mugu tit sjálvi loysa. Sum

Framhald á síðu 12